

ارزیابی اقدامات مقابله‌ای به منظور حفاظت از نمادهای ملی

معصومه یگانه‌راد

کارشناس ارشد رشته مدیریت امور فرهنگی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

دکتر سیدرضا صالحی امیری

دانشیار، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)

dr.salehiamiri@gmail.com

دکتر ابراهیم حاجیانی

استادیار مرکز تحقیقات استراتژیک، تهران، ایران

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: ایران به سبب داشتن قدمت و تاریخی کهن و همچنین وسعت جغرافیایی‌اش، دارای تنوع بسیاری در نمادهای ملی است اما کم‌کاری مسئولان و ملت ایران باعث شده که نه تنها توفیقات چندانی در زمینه معرفی نمادهای ملی ایران به دست نیاید بلکه کشورهای همسایه از این غفلت استفاده کرده و هر از گاهی نمادی ایرانی را به نام خود به جهانیان معرفی کنند. این پژوهش ضمن پرداختن به فعالیت‌های کشورهای همسایه به منظور مصادره نمادهای ملی ایران، به بررسی و ارزیابی اقدامات مقابله‌ای برای حفاظت از این نمادها می‌پردازد.

روش پژوهش: این پژوهش بر مبنای هدف، یک تحقیق کاربردی می‌باشد و از نظر گردآوری داده‌ها پیمایشی و از لحاظ شیوه تحلیل داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری پاسخ‌دهنده در این تحقیق شامل خبرگان مرتبط با بحث حفاظت از نمادهای ملی کشور می‌باشد که با استفاده از روش دلفی از ۳۰ نفر از خبرگان مربوطه، نظرسنجی صورت گرفته است. جهت رتبه‌بندی اهمیت هر یک از شاخص‌ها با استفاده از آزمون خی دو به بررسی نقاط ضعف و قوت اقدامات مقابله‌ای ایران در حفاظت از نمادهای مورد مناقشه پرداخته شده است و همچنین از آزمون فریدمن به منظور دستیابی به پاسخ سوالات استفاده شده است.

یافته‌ها: طبق نتایج تحقیق نمادهای چوگان ۳۰٪، پوریای ولی ۶۱٪، قهوه خانه ۶۰٪، نان لواش ۶۶٪، تار ۵۰٪، بادگیر ۶۲٪، یلدا ۵۷٪، جنگل‌های هیرکانی ۵۷٪، بزکوهی ۶۷٪، فردوسی ۶۲٫۵٪ از اهمیت را به خود اختصاص داده‌اند که حاکی از اهمیت بالای آن‌ها می‌باشد، اما در مقابل عملکرد دستگاه‌های اجرایی در زمینه اقدامات مقابله‌ای جهت جلوگیری از مصادره نمادها ضعیف و برابر با چوگان ۳۰٪، پوریای ولی ۳۱٪، قهوه خانه ۲۰٪، نان لواش ۱۷٪، تار ۲۰٪، بادگیر ۱۲٪، یلدا ۱۴٪، جنگل‌های هیرکانی ۱۴٪، بزکوهی ۳۴٪، فردوسی ۱۲٪ گزارش شده است. نتایج حاصل از ماتریس IP نیز حاکی از این است که نظرات خبرگان مبنی بر اقدامات مقابله‌ای در ربع چهارم (حیطه ضعف) قرار دارد، به این معنی که در این مورد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد، و برخی از اقدامات در ربع سوم (حیطه بی تفاوتی) قرار دارند، به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد. بنابراین لازم است تا در زمینه اتخاذ سیاست‌های مناسب جهت جلوگیری از مصادره نمادهای ملی اقدامات بهتری صورت گیرد.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق نشان می‌دهد که اقدامات مقابله‌ای ایران به منظور حفاظت از نمادها در وضعیت مطلوبی قرار نداشته و لازم است با توجه به اهمیت هر یک از نمادها در هویت ملی، اقدامات موثرتری صورت گیرد. بنابراین می‌توان گفت که ثبت

عناصر فرهنگی در فهرست آثار ملی و سپس ثبت در فهرست میراث جهانی؛ توجه کلیه سازمان‌های ذیربط به امر پاسداشت و حراست از نمادهای ملی و همچنین اتخاذ تدابیر جدی‌تری در زمینه مقابله با مصادره نمادهای ملی می‌تواند به طور موثری در حفاظت از نمادهای ملی تأثیرگذار باشد.

واژگان کلیدی: هویت ملی، نماد ملی، اقدامات مقابله‌ای، ارزیابی عملکرد

مقدمه

از آنجا که امروزه هویت‌خواهی ملی از یک طرف و همگرایی منطقه‌ای از سوی دیگر، نقش مهمی در تعامل و همکاری‌های فرهنگی میان کشورها دارد، ضرورت شناسایی و شناساندن این ظرفیت‌های مشترک بین ملت‌ها و بهره‌گیری از این ظرفیت بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. مجموعه‌ای از این داشته‌ها می‌تواند منجر به پیوند اعضای جوامع مختلف به هم شده و سهم به‌سزایی در زدودن اختلافات داشته باشد (ابوالقاسمی، ۱۳۸۵: ۶۳).

سازمان میراث فرهنگی در تاریخ ۲۹ بهمن ۱۳۹۲ اعلام کرد هر کشور در سال فقط حق دارد یک اثر یا میراث را در سازمان یونسکو به ثبت برساند و چون تعداد میراث ایران خیلی زیاد بوده برای ثبت آن به سال‌های متممادی نیاز است و ایران پیگیر مواردی که میراث مشترک هستند، خواهد بود و حق خود را برای ثبت این میراث محفوظ می‌داند و زمانی که کشوری محصولی را به نام خود ثبت می‌کند راه برای ثبت مشترک برای کشورهای دیگر بسته نمی‌شود (احمدی‌پور و ولی‌قلی‌زاده، ۱۳۸۶: ۱۹).

با وجود اقدامات صورت‌گرفته هنوز هم شاهد تحریف و دست‌اندازی بیگانگان به نمادهای ملی کشورمان هستیم که گویای کوتاهی در حفاظت و حراست از این نمادهاست که نشان از هویت ملی ما دارد. آنچه در این میان مطرح است بررسی این مسئله که آیا ایران در جهت مقابله با مصادره نمادهای ملی و فرهنگی خود تاکنون اقدامی موثر داشته است و اگر این طور نبوده هر یک از نمادهای ملی و فرهنگی ایرانی چه

در طول تاریخ، ایرانی‌ها بارها به بازسازی فرهنگ خویش پرداخته و بر مشکلات ناشی از سلطه‌های فرهنگی، سیاسی و نظامی غلبه کرده‌اند (رزاقی ۲۲، ۱۳۷۵).

امروز اتفاقی فرهنگی یعنی تهاجم به میراث فرهنگی ایران در حال وقوع است و نمادهای فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی این سرزمین را به نام خود مصادره می‌کنند. کشورهایی که به دنبال مصادره داشته‌های فرهنگی یک ملت هستند، بالطبع خواهان هویت‌یابی و قدرت‌یابی برای کشور خود هستند؛ این رویکرد تبدیل کردن فرصت‌ها به تهدیدهای منطقه‌ای است.

از جمله مؤلفه‌های هویت ملی می‌توان به فرهنگ (آداب و رسوم، لباس، رفتار، غذا، باورها و مانند آن)، خصوصیات اخلاقی (مثبت و منفی)، شناسنامه ایرانی، آثار باستانی، اساطیر ایرانی، ورزش‌های باستانی و ورزش ملی معاصر، دین، قومیت، سرود ملی، جغرافیا و مکان‌ها، اقتصاد، هنر، زبان فارسی، ادبیات، علم و صنعت، تاریخ و تمدن، مشاهیر ایرانی، سیاست و پرچم اشاره کرد.

ادعاهای دیگران درباره میراث فرهنگی و معنوی ایران شامل مواردی از میراث فرهنگی، تاریخی و معنوی ایران است که سایر کشورها مدعی آن یا در پی مصادره و ثبت آن‌ها به نام خود هستند. در برخی موارد نیز این کشورها توانسته‌اند این میراث فرهنگی-تاریخی را به نام خود ثبت کنند.

۱. مجموعه اقدامات و فعالیت‌های کشورهای همسایه برای مصادره نمادهای تاریخی و فرهنگی و تمدنی ایران (بزرگ) چه بوده است؟
۲. مجموعه واکنش‌ها، تدابیر و اقدامات مراجع رسمی (دولتی) و نهادهای غیردولتی برای دفاع، حمایت و حفظ نمادهای ملی چه بوده است؟
۳. عملکرد ایران در خصوص مقابله با مصادره نمادهای ملی به چه صورتی بوده است؟

مبانی نظری

فرهنگ

واژه فرهنگ^۴ به معنای ادب، تربیت، دانش، علم، معرفت، مجموعه آداب و رسوم، علوم و معارف و هنرهای یک قوم و کتابی شامل لغات یک یا چند زبان و شرح آنها است، تعریف شده است (معین ۲۵۳۸، ۱۳۸۲)

فرهنگ راهکارهای شایع موجه در یک جامعه برای رفع هرگونه نیاز واقعی یا غیر واقعی است. فرهنگ همواره نرم‌افزار است و تمدن شامل آن و سخت‌افزارهاست. به عبارت ساده‌تر فرهنگ آن چیزی است که مردم با آن زندگی می‌کنند. فرهنگ از آن مردم است (رجایی، ۶۳، ۱۳۸۲).

میراث فرهنگی

«میراث فرهنگی»^۵ به مجموعه آداب و عادات و عقاید، رسوم و اندیشه‌ها و افکار، زبان و لهجه‌ها و ادبیات و آثار ادبی و علوم و آثار علمی و انواع اثرهای هنری و حتی ادبیات عامیانه و غیرمکتوب یک ملت اطلاق می‌شود، خواه آن‌ها که از گیسو دار حوادث گذشته و تا عهد ما به همان صورت اصلی و یا به صورت‌های تغییر یافته‌ای باقی مانده‌اند و خواه آن‌ها که فقط در صحایف کتاب‌ها و دفترها و دیوان‌ها حفظ

جایگاه و اهمیتی دارند و اقدامات صورت گرفته در زمینه مقابله با مصادره آنها در چه وضعیتی قرار دارد؟ همگی این پرسش‌ها درصدد یافتن پاسخ به این سوال کلی است که چرا به طور مداوم نمادهای ملی ایرانی از سوی کشورهای مختلف مورد مصادره قرار می‌گیرند؛ آیا زمان آن فرا نرسیده که ایران با دیپلماسی فرهنگی و به کارگیری ابزار فرهنگی و حقوقی موثر با این قبیل اقدامات متجاوزانه مقابله کند؟

باید بیان کرد که امروزه از مفهوم حفاظت دیگر به عنوان «فعالیتی بی اثر» یاد نمی‌شود و روند حفاظت بر انتقال میراث و ارزش‌های معاصر و باورها تأکید دارد. هرگونه مداخله حفاظتی، روندی انتقادی است که در راستای مرتبط کردن ارزش‌های میراثی گذشته با حال انجام می‌پذیرد. بر اساس گفته فرانک ماترو^۲، «حفاظت بایستی به دنبال ایجاد تداوم از خلال تغییرات کنترل شده صورت بگیرد» (والن^۳ ۲۰۰۰: ۲۶).

توجه به نمادها به‌عنوان لایه رویین و معرف فرهنگ جامعه اهمیت فراوانی دارد؛ بنابراین اگر به همین رویه، مسئولان ما منفعلانه دست‌روی‌دست بگذارند تا هرروز بخشی از هویت ایران به کشور دیگری تعلق بگیرد، مطمئناً جبران لطماتی که بر هویت و فرهنگ ایران وارد می‌آید، برای نسل‌های بعد سخت و حتی امکان‌ناپذیر خواهد بود. بنابراین مقابله با این اقدامات و از آن مهم‌تر پیشگیری از بروز آنها، باید به‌طور جدی در دستور کار مسئولان مملکت و حتی تک‌به‌تک مردمی که اصالت و هویت خود را از این مفاخر و نمادهای فرهنگی کسب می‌کنند قرار بگیرد. لذا این پژوهش بنا دارد ضمن پرداختن به فعالیت‌های کشورهای همسایه به‌منظور مصادره نمادهای ملی ایران، به بررسی و ارزیابی اقدامات مقابله‌ای برای حفاظت از این نمادها بپردازد. در راستای دستیابی به این هدف کلی؛ این مقاله درصدد پاسخگویی به سوالات زیر می‌باشد:

شده و از این راه‌ها به ما رسیده‌اند (صفا ۲، ۱۳۴۸).

فهرست UFCS برای آمار فرهنگی که اصطلاحاً «میراث فرهنگی، مطالب چاپی و ادبیات، موسیقی، هنرهای اجرایی (نمایش)، هنرهای بصری (تجسمی)، سینما و عکاسی، رادیو و تلویزیون، فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی، ورزش‌ها و بازی‌ها، طبیعت و محیط زیست، خدمات اداری و مدیریت فرهنگی» را در یازده مقوله دسته‌بندی نموده است (اجلالی ۳۴، ۱۳۷۹). لذا سیاست‌گذاران می‌بایست با توجه و گذر از مفهوم عام فرهنگ، به تعیین مصادیق عینی فعالیت‌های فرهنگی بپردازند تا سیاست‌گذاری را نیز از سطح ذهنی به سطح عینی درآورند.

اصولاً با تلاش‌هایی برای مدیریت و ایجاد نظم در محدوده‌ی یک نظام جهانی در ارتباط است و هدف از آن، ممانعت از تبدیل تعارض به جنگ است (جان بیلیس ۷۱۵، ۱۳۸۳).

دیپلماسی به عنوان ابزار سیاست خارجی، فن مدیریت تعامل با جهان خارج از سوی دولت‌هاست. این واژه در مفهوم کلاسیک خود دارای سه رکن اصلی (رکن سیاسی - رکن اقتصادی - رکن امنیتی) است و رکن چهارمی که بعداً به آن اضافه گردید (رکن فرهنگی)، سابقه‌ای به مراتب کمتر از ارکان دیگر دیپلماسی دارد (حسن خانی ۳۶، ۱۳۸۴).

هویت فرهنگی

هویت فرهنگی^۸ هویت یا حس تعلق به یک گروه است. این احساس بخشی از خودآگاهی و درک شخصی شخص و مربوط به تابعیت، قومیت، دین، طبقه اجتماعی، یا هر گروه اجتماعی دارای فرهنگ متمایز خود است. هویت فرهنگی هم مشخص‌کننده فرد و هم گروه افرادی که هویت فرهنگی یکسان دارند را مشخص می‌کند (موها اناجی^۹ ۲۰، ۲۰۰۵).

یک تعریف کاربردی می‌توان گفت جوهره اصلی فرهنگ همان علائم، اندیشه‌ها و روابط منطقی و گفتمانی است که به طور تحلیلی در دوازده حوزه تقسیم می‌شوند: تمثال، شخص، نماد، باور، ارزش، تکلیف، فن، نفع معرفتی، کنش ارزشی، کنشگر، رابطه منطقی، رابطه گفتمانی (چلبی ۵۸، ۱۳۷۵).

نقش نمادها در هویت ملی

نماد فرهنگی^{۱۰} می‌تواند یک تصویر، سمبل، آرم، نام، چهره، شخصیت، ساختمان یا چیزهای دیگری باشد که به سهولت، شاخص و برجسته می‌شود و به طور کلی چیزی یا طرز فکری را با یک مفهوم وسیع فرهنگی به گروه فرهنگی بزرگی ارائه می‌دهد. ارائه یک

سیاست‌گذاری فرهنگی

سیاست‌گذاری فرهنگی^۶ عبارت است از تعیین خط مشی‌ها و راهبردهای کلان فرهنگی برای رسیدن به اهداف چهارگانه توسعه فرهنگی یعنی همکاری‌های فرهنگی؛ مشارکت فرهنگی؛ میراث فرهنگی و هویت فرهنگی که یونسکو نخستین بار با ارائه مفهوم توسعه فرهنگی آن را مطرح نمود (حسین لی ۲، ۱۳۷۹).

در نگاه سیاست‌گذاران فرهنگ، نگاه به گذشته و نگاه به آینده باید با شیوه‌ای بدیع با یکدیگر ترکیب و تلفیق شود. سیاست فرهنگی به معنای سیاست پیوند نسل‌های دیروز، امروز و فرداست (اشتریان ۱۱، ۱۳۸۱) و از این روست که در سیاست‌گذاری فرهنگی باید به طور همزمان شالوده‌ها و چشم اندازه‌ها را مدنظر داشت.

دیپلماسی فرهنگی

دیپلماسی^۷ در سیاست جهانی عبارت است از فرآیند ارتباط بین بازیگران بین‌المللی که قصد دارند از طریق مذاکره، تعارض را بدون جنگ حل و فصل نمایند. این فرآیند در طول قرن‌ها پالایش و نهادینه شده و به صورت حرفه‌ای در آمده است. بنابراین، دیپلماسی

در فهرست آثار میراث طبیعی یونسکو، ضرورتی کاربردی» به این سوال که با توجه به ضرورت ثبت بین‌المللی طبیعت منحصر به فرد ایران، چه آثاری واجد شرایط جهت معرفی به کمیسیون ثبت آثار میراث طبیعی یونسکو می‌باشند پاسخ داده و در ادامه ضمن بررسی تاریخی موضوع ثبت آثار طبیعی در میراث جهانی و بررسی کنوانسیون‌ها و آرایه آمار آثار ثبت شده از سایت یونسکو در خصوص تعداد آثار ثبت شده، جاذبه‌های شاخص طبیعت ایران را جهت کاندیداتوری و تشکیل پرونده ثبت در سطح کشور به سازمان یونسکو معرفی کرده‌اند.

رحیم نیا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «کاربرد نظریه زمینه‌ای در پژوهش‌های مرتبط با دانش بومی حفاظت؛ رویکردی برای پاسداشت میراث فرهنگی ناملموس» به تبیین ویژگی‌ها و فرآیند "نظریه زمینه‌ای" به‌عنوان روش پژوهش، چگونگی استفاده از آن در مطالعات دانش بومی حفاظت و شناخت جنبه‌های کاربردی آن پرداخته و مراحل کلی یک مطالعه با این روش در پژوهش‌های دانش بومی حفاظت را تبیین کرده‌اند.

سیمبر و مقیمی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «منافع ملی و شاخص‌های دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» بیان می‌دارند که استفاده از فرهنگ و به خدمت گرفتن ابزارهای فرهنگی در دیپلماسی در مقایسه با ابزارها و اهرم‌های رایج دیگر در روابط بین‌الملل دارای مزایایی است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از مواجهه‌شدن با مقاومت کمتر در جوامع و کشورهای مقصد، عاری بودن دیپلماسی فرهنگی از لحنی خصمانه در کنار جذابیت، حضور جدیتر بازیگران غیررسمی، نهادهای مدنی و اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی.

بصیری و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «سیر تاریخی و اندیشه‌ای حفاظت میراث فرهنگی از منظر جایگاه مفهومی تمامیت (یکپارچگی)» به بررسی

شیء یا شخصیت ممکن است از این جهت حائز اهمیت باشد که وضع منحصر به فردی در بیان و ارائه مکان خاص یا دوره‌ای از تاریخ یا گروهی از مردم داشته باشد یا قشر خاصی از مردم آن را دوست بدانند یا برای آن‌ها مهم باشد.

حفاظت^{۱۱}

حفاظت به کلیه اعمالی اطلاق می‌شود که به منظور نگهداری از آثار فرهنگی و سپردن آن به نسل آینده انجام می‌گیرد. هدف آن مطالعه، ثبت، نگهداری و مرمت کیفیات پر ارزش فرهنگی با حداقل دخالت ممکن می‌باشد (منشور استرالیا^{۱۲}، ۱۹۸۱).

امروزه میراث فرهنگی صرفاً به آثار و بناهای تاریخی و همین‌طور مجموعه‌ای از اشیاء محدود نمی‌شود، بلکه شامل دارایی‌ها و ذخایر فرهنگی مردم جهان نیز می‌شود. سنت‌های شفاهی، هنرهای اجرایی و نمایشی، فعالیت‌های جمعی، آیین‌ها و جشن‌ها، علوم و دانش طبیعی و فعالیت‌های مرتبط با طبیعت، کیهان و صنعت‌گری سنتی به همراه کلیه مهارت‌های مربوط به تولید صنایع دستی سنتی، همگی بخشی از ذخایر فرهنگی محسوب می‌شوند که میراث فرهنگی جهانی در پی پاسداری از آن است. این مفهوم تازه، میراث فرهنگی ناملموس نامیده می‌شود که نسل به نسل و سینه به سینه از اجداد بشر به انسان امروزی رسیده و بایسته است به نسل‌های بعدی نیز منتقل شود.

بند نخست کنوانسیون ۲۰۰۳ یونسکو تأکید دارد که هدف از این کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس در سطوح مختلف یک جامعه توسط یکایک اعضای جامعه است (کنوانسیون یونسکو، ۲۰۰۳).

پیشینه تحقیق

بیشمی و رحیم‌پور (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «ثبت جاذبه‌های پیشنهادی واجد شرایط طبیعت ایران

مداخلات حفاظتی در میراث فرهنگی، کشف و تبیین کاستی‌ها و نواقص اصل مذکور با رویکردی نظری به آرای موجود در این حوزه» به بیان جایگاه مهم اصل مذکور در حوزه حفاظت، و نیز کشف و اثبات کاستی‌هایی که به نظر می‌رسد بر این اصل وارد است پرداخته و این ایرادات و هموار نمودن مسیر، جهت مرتفع ساختن کاستی‌های این اصل و تقویت نکات مثبت نهفته در آن را تبیین کرده‌اند.

همایون و جعفری (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان «درآمدی بر مفهوم و روش سیاست‌گذاری فرهنگی درس‌هایی برای سیاست‌گذاران» به تبیین حوزه مفهومی سیاست‌گذاری فرهنگی و معرفی زمینه‌های کاربردی آن پرداختند.

رضوانی (۱۳۷۹) در پژوهشی با عنوان «حفاظت مشترک از میراث فرهنگی و طبیعی ضرورتی برای دستیابی به توسعه پایدار» بیان می‌کند که در سطح اجرایی برای توسعه پایدار باید چهار بعد به هم پیوسته را باز شناخت، ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی که با هم مرتبط و به طور نسبی بر یکدیگر تأثیر گذارند.

آنچه از تحقیقات صورت گرفته مرتبط با اقدامات مقابله‌ای حفاظت از نمادهای ملی بر می‌آید این است که حدود معنایی، جایگاه و میزان اهمیت تمامیت در بستر تاریخی حفاظت، یکی از اصول اساسی است که در کلیه حوزه‌های میراث فرهنگی، بایستی همواره مورد صیانت قرار گیرد. اما ایران با وجود داشتن ارزش‌ها و انگاره‌های فرهنگی مشترک با دیگر کشورهای خاورمیانه در دیپلماسی فرهنگی در این منطقه ضعف‌ها و چالش‌هایی دارد.

روش تحقیق

این پژوهش بر مبنای هدف، یک تحقیق کاربردی می‌باشد و از نظر گردآوری داده‌ها پیمایشی و از لحاظ

جایگاه مفهومی تمامیت به عنوان یکی از اصول اساسی میراث فرهنگی در تئوری حفاظت و روند آن از قرون وسطی تا دوره معاصر و همچنین مبحث معنا و ارزش در مبنای فلسفی حفاظت و مقوله تمامیت پرداختند.

فدایی نژاد و عشرتی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «واکاوی مولفه‌های بازشناخت اصالت در حفاظت میراث فرهنگی» از طریق بازخوانی و واکاوی اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی از یک سو و دیدگاه‌های صاحب‌نظران از دیگر سو، با بهره‌گیری از روش تحقیق کیفی و راهبرد تحلیل محتوا در پی دست یافتن به سطحی از شناخت و تعیین وجوه و ابعاد اصلی اصالت به عنوان پایه‌ای در راستای توسعه چارچوب مفهومی آن بوده‌اند.

کشاوری و همکاران (۱۳۹۲) پژوهشی با عنوان «دیپلماسی فرهنگی ایران در خاورمیانه» بیان می‌دارند: ایران با وجود داشتن ارزش‌ها و انگاره‌های فرهنگی مشترک با دیگر کشورهای خاورمیانه در دیپلماسی فرهنگی در این منطقه ضعف‌ها و چالش‌هایی دارد.

امینی و انعامی علمداری (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «جهانی‌شدن فرهنگ و کارکرد دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی» بیان می‌دارند دیپلماسی فرهنگی به‌عنوان ابزاری قدرتمند و تأثیرگذار برای روابط میان دولت‌ها و ملت‌ها مطرح می‌شود که با وام‌گیری از بستر هویت - منافع هر کشوری تلاش دارد تا در پیوند با هویت منافع دیگر کشورها قرار گیرد.

شریفی و فاضلی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «واکاوی سیاست‌گذاری فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران (آسیب‌ها و راهبردها)» ضمن تعریف دو مفهوم فرهنگ و سیاست عمومی، سیاست‌های فرهنگی و ملاحظات نظری سیاست‌گذاری فرهنگی را تبیین و تحلیل می‌نمایند.

پوراحمد و عباسی هرفته (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «اصل حداقل مداخله، چالش پیش روی

بررسی پایایی پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار SPSS ضریب آلفای کرونباخ برابر با $\alpha = 0.975$ بدست آمده که حاکی از قابلیت اطمینان بسیار بالای پرسشنامه می‌باشد.

تجزیه و تحلیل در این پژوهش به صورت آماری و در قسمت‌هایی به صورت کیفی است. تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از تحقیق حاضر شامل دو بخش توصیفی و استنباطی می‌باشد. به منظور توصیف یافته‌ها، از روش کیفی تحلیل عملکرد/ نتایج استفاده شده است. پس از این که مصاحبه‌ها به طور کامل و دقیق پیاده گردید، برای تحلیل داده‌های آن روش رتبه‌بندی موضوعی به کار گرفته شد (بلیک و ادوین، ۱۳۹۰: ۳۴۱).

به منظور بررسی شاخص‌های دموگرافیک با استفاده از آمار توصیفی^{۱۳} به محاسبه شاخص‌های نما، میانگین، میانه و ... در متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه کار پرداخته شد.

یافته‌ها

آمار توصیفی

بر اساس جدول (۲) بیش از ۵۳ درصد پاسخ‌گویان حاضر در تحقیق را مردان و حدود ۴۷ درصد مابقی را زنان تشکیل داده‌اند. گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال با ۷۰ درصد بیشترین میزان حجم نمونه را به خود اختصاص داده و گروه سنی بالاتر از ۵۰ سال با ۲ درصد، کمترین حجم نمونه را به خود اختصاص داده‌اند. هم‌چنین میانگین سنی پاسخگویان برابر با ۳۹ سال بوده است. ۷۰ درصد افراد حاضر در تحقیق با تحصیلات مقطع کارشناسی ارشد و دو مقطع فوق‌دیپلم و دکتری هرکدام با حدود ۳ درصد به ترتیب، بیشترین و کمترین میزان حجم نمونه را به خود اختصاص داده‌اند. هم‌چنین افراد با سابقه کاری ۱۰ تا ۲۰ سال با حدود ۶۳ درصد بیشترین میزان حجم نمونه و سابقه کاری کمتر از ۱۰

شیوه تحلیل داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی پیمایشی است. هم‌چنین تحقیق حاضر از نظر گردآوری داده‌ها و اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل یک تحقیق توصیفی و غیر آزمایشی می‌باشد، که ادبیات مورد نظر به صورت کتابخانه‌ای و به صورت فیش‌برداری جمع‌آوری و سپس به نظرخواهی از خبرگان و تهیه پرسشنامه پرداخته شده است. هم‌چنین به منظور آینده‌پژوهی و با هدف کشف ایده‌های نوآورانه و قابل اطمینان و یا تهیه اطلاعاتی مناسب به منظور تصمیم‌گیری از روش دلفی برای جمع‌آوری و طبقه‌بندی دانش موجود در نزد کارشناسان و خبرگان بهره گرفته شد که این امر از طریق توزیع پرسشنامه‌هایی در بین این افراد و بازخورد کنترل شده پاسخ‌ها و نظرات دریافتی صورت گرفت. به منظور ارزیابی اقدامات فعلی مقابله‌ای و مقایسه آن با اهمیت هر یک از اقدامات بهترین روش IPA می‌باشد که با ابزار پرسشنامه جهت پاسخ به سوالات تحقیق استفاده شده است.

در این پژوهش سعی بر آن است که به بررسی نمادهای مورد مناقشه پرداخته شود. از نظر جامعه آماری هدف بر تمام شماری این نمادهاست. نمونه مورد بررسی شامل ۱۰ نماد می‌باشد که به شیوه هدفمند از هر گروه از نمادهای مورد مناقشه به صورت تصادفی انتخاب شده است.

هم‌چنین جامعه‌ی آماری پاسخ دهنده در این تحقیق شامل خبرگان مرتبط با بحث حفاظت از نمادهای ملی کشور می‌باشد، که به منظور نمونه‌گیری خبرگان از تکنیک نمونه‌گیری گلوله برفی که یک روش نمونه‌گیری غیر احتمالی برای مواقعی است که واحدهای مورد مطالعه براحتی قابل شناسایی نباشند، استفاده شد و تعداد پاسخ‌دهندگان برابر با ۲۵ نفر تعیین شد.

در تحقیق حاضر روایی پرسشنامه زیر نظر استاد راهنما مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و به منظور

سال با ۱۰ درصد کمترین میزان حجم نمونه را به خود پاسخ‌گویان در تحقیق حاضر ۱۵ سال بوده است. اختصاص داده است، هم‌چنین میانگین سابقه کار

جدول (۱) مشخصات کلی نمادهای مورد مطالعه

ردیف	نام نماد	زمان مطرح شدن	کشورهای مدعی	جنس نماد	نگاشت نهادی (نهادهایی که درگیر این موضوع هستند)	مکان نماد	سابقه تاریخی
۱	چوگان	۱۲ آذر ۱۳۹۲	آذربایجان (کشورهای مثل امارات، چین و آذربایجان داعیه ثبت چوگان به نام خودشان را دارند)	ورزش باستانی	سازمان میراث فرهنگی - تربیت بدنی	ایران	۶۰۰ سال قبل از میلاد (هخامنشیان)
۲	پوریای ولی		افغانستان ازبکستان	ورزشکار و	سازمان میراث فرهنگی - تربیت بدنی	ایران: خوی	متولد ۶۵۳ هجری
۳	قهوه خانه		ترکیه	امکان سنتی	سازمان میراث فرهنگی	ایران: قزوین - اصفهان	زمان شاه طهماسب
۴	نان لواش		ارمنستان	غذاهای سنتی	سازمان میراث فرهنگی	ایران	۸۰۰ سال پیش
۵	تار		جمهوری آذربایجان	موسیقی	سازمان میراث فرهنگی	ایران	تار از زمان فارابی (حدود سال ۲۶۰ هجری - سال ۳۳۹ هجری) موسیقیدان معروف ایرانی وجود داشته و بعد از وی توسط صفی‌الدین ارموی و دیگران به سمت کمال پیش رفته است.
۶	بادگیر		امارات متحده عربی	معماری	سازمان میراث فرهنگی	ایران	
۷	یلدا		جمهوری آذربایجان	مراسم سنتی	سازمان میراث فرهنگی	ایران	
۸	جنگل هیرکانی	۲۱ تیر ۱۳۸۵	جمهوری آذربایجان	منابع طبیعی	سازمان میراث فرهنگی	ایران	
۹	بزکوهی		جمهوری آذربایجان	منابع طبیعی و محیط زیست	سازمان میراث فرهنگی - سازمان منابع طبیعی و محیط زیست		هزاره پانزدهم پیش از میلاد
۱۰	فردوسی	سال ۲۰۱۳	افغانستان	شخصیت های تاریخی	سازمان میراث فرهنگی	ایران	

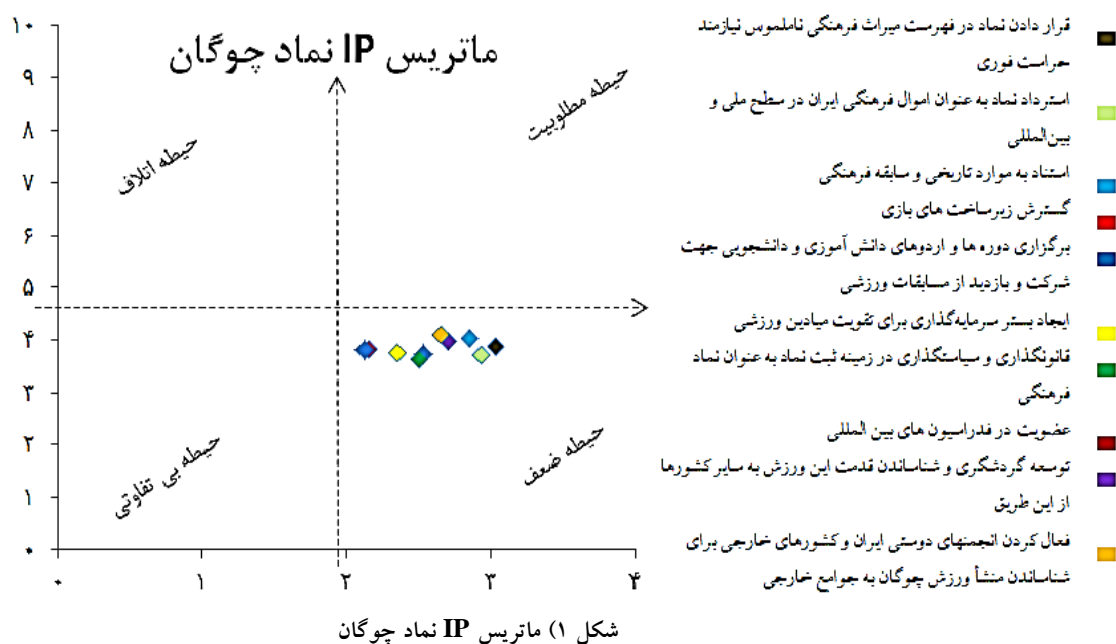
جدول (۲) خصوصیات جمعیت‌شناختی

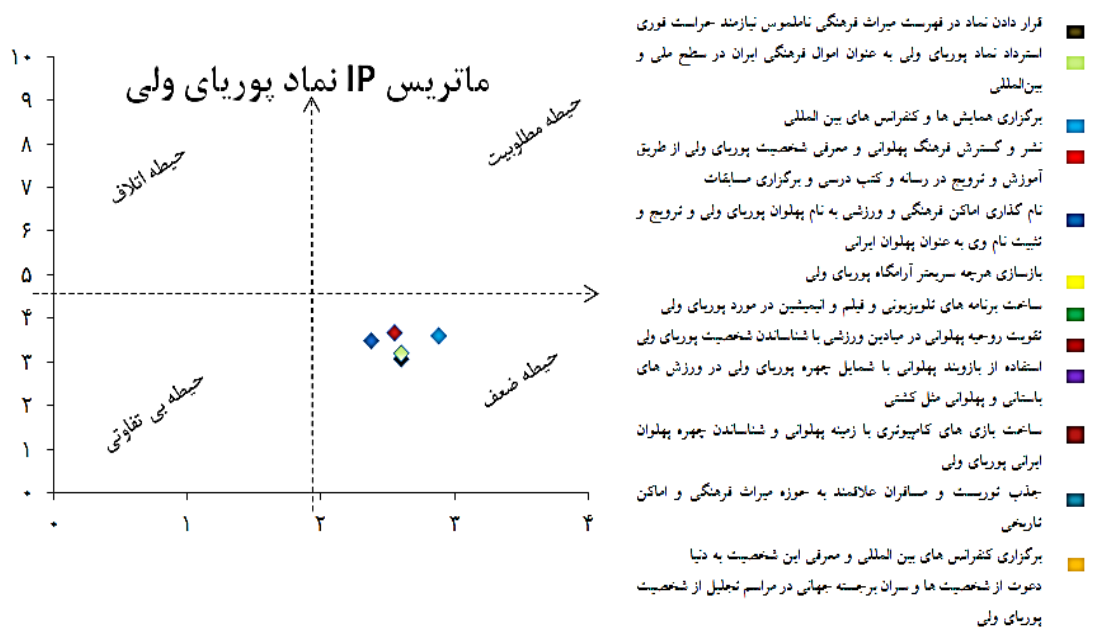
درصد تجمعی	درصد	فراوانی	دسته‌ها	
۵۳,۳	۵۳,۳	۱۶	مرد	جنسیت
۱۰۰,۰	۴۶,۷	۱۴	زن	
۷۰	۷۰	۲۱	۳۰ تا ۴۰ سال	سن
۹۳,۳	۲۳,۳	۷	۴۰ تا ۵۰ سال	
۱۰۰,۰	۶,۷	۲	بالتر از ۵۰ سال	
۳,۳	۳,۳	۱	دیپلم و فوق دیپلم	تحصیلات
۲۶,۷	۲۳,۳	۷	کارشناسی	
۹۶,۷	۷۰	۲۱	کارشناسی ارشد	
۱۰۰	۳,۳	۱	دکتری	
۱۰	۱۰	۳	کمتر از ۱۰ سال	سابقه کار
۷۳,۳	۶۳,۳	۱۹	۱۰ تا ۲۰ سال	
۱۰۰,۰	۲۶,۷	۸	۲۰ تا ۳۰ سال	

نتایج ماتریس اهمیت / عملکرد

اقدامات حراست از نماد چوگان در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این مورد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد.

جدول زیر ماتریس اهمیت / عملکرد نقاط ضعف و قوت دستگاه‌های اجرایی در حفاظت از نمادهای مورد مصادره را نشان می‌دهد: همان‌گونه که در شکل (۱) ملاحظه می‌شود، کلیه

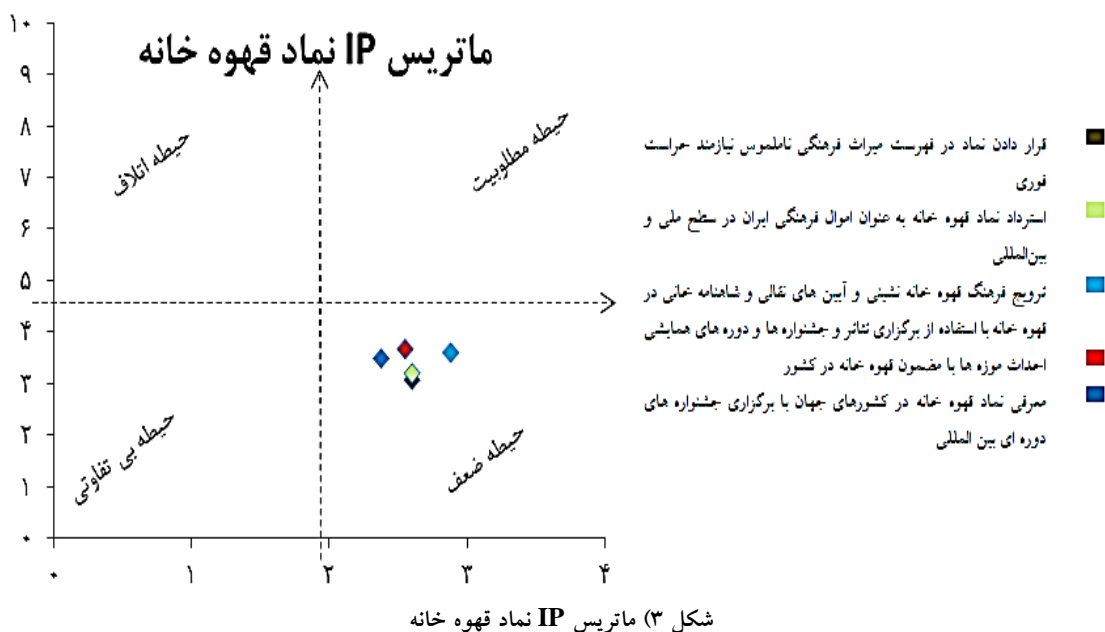

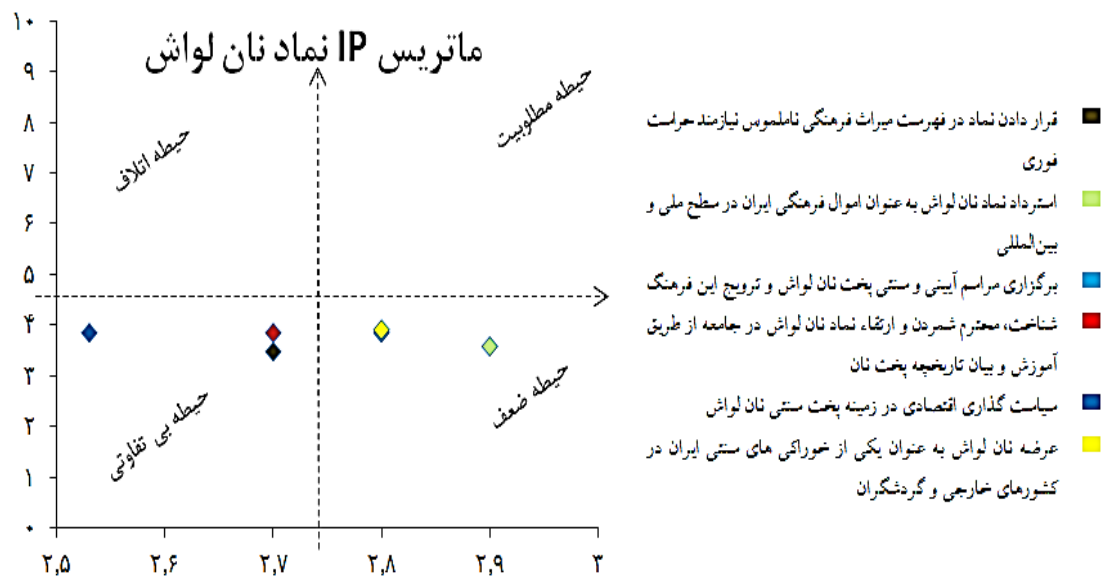
شکل ۲) ماتریس IP نماد پوریای ولی

همان‌گونه که در شکل (۳) ملاحظه می‌شود، کلیه اقدامات حراست از نماد قهوه خانه در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این مورد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد.

همان‌گونه که در شکل (۲) ملاحظه می‌شود، کلیه اقدامات حراست از نماد پوریای ولی در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این مورد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد.

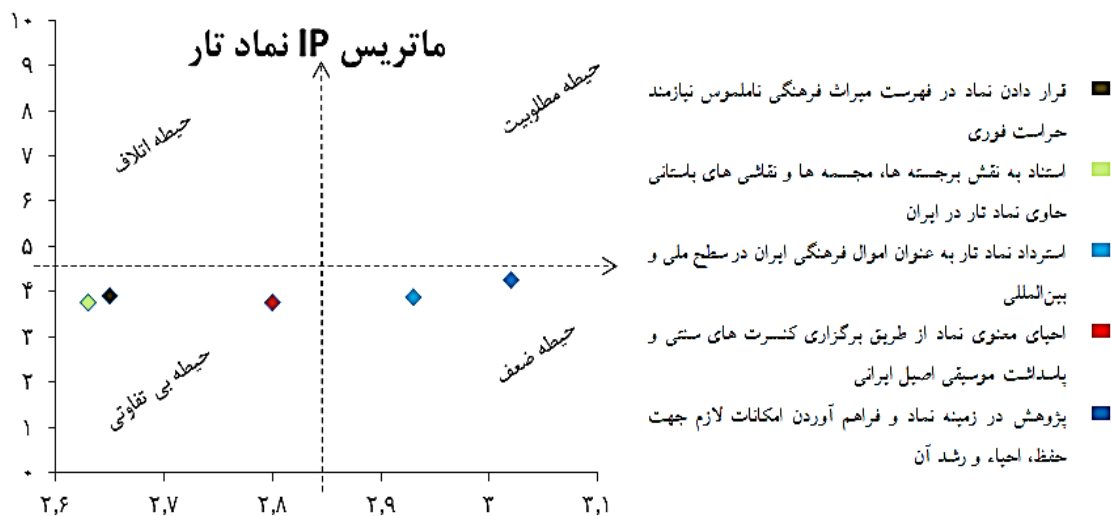
شکل ۳) ماتریس IP نماد قهوه خانه

شکل (۴) ماتریس IP نماد نان لواش

میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد. هم‌چنین اقدامات "سیاست گذاری اقتصادی در زمینه پخت سنتی نان لواش؛ شناخت، محترم شمردن و ارتقاء نماد نان لواش در جامعه از طریق آموزش و بیان تاریخچه پخت نان؛ قرار دادن نماد در فهرست میراث فرهنگی نیازمند حراست فوری"؛ در حیطه بی تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

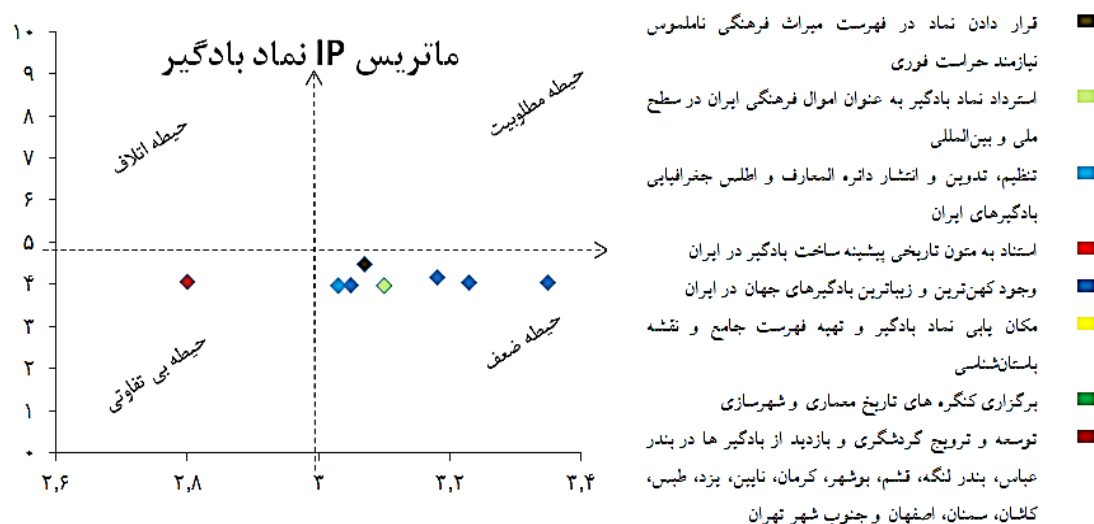
همان‌گونه که در شکل (۴) ملاحظه می شود، اقدامات استرداد نماد نان لواش به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی؛ برگزاری مراسم آیینی و سنتی پخت نان لواش و ترویج این فرهنگ؛ عرضه نان لواش به عنوان یکی از خوراکی های سنتی ایران در کشورهای خارجی و گردشگران به منظور حراست از نماد نان لواش در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاه های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین تر از

شکل (۵) ماتریس IP نماد تار

"استناد به نقش برجسته‌ها، مجسمه‌ها و نقاشی‌های باستانی حاوی نماد تار در ایران؛ قرار دادن نماد در فهرست میراث فرهنگی نیازمند حراست فوری؛ احیای معنوی نماد از طریق برگزاری کنسرت‌های سنتی و پاسداشت موسیقی اصیل ایرانی"؛ در حیطه بی‌تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

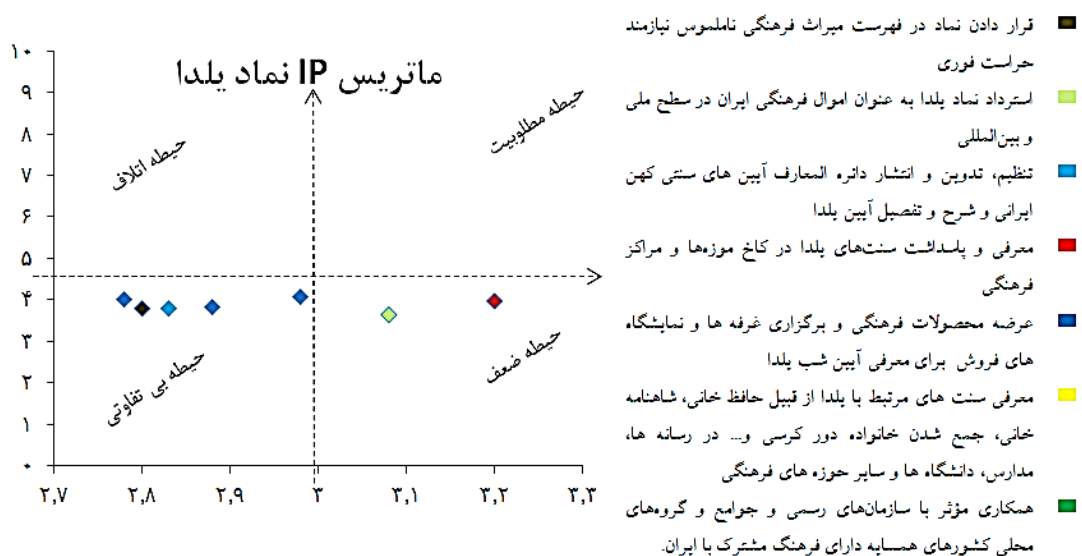
همان‌گونه که در شکل (۵) ملاحظه می‌شود، اقدامات "استرداد نماد تار به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی؛ پژوهش در زمینه نماد و فراهم آوردن امکانات لازم جهت حفظ، احیاء و رشد آن" در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد. همچنین اقدامات

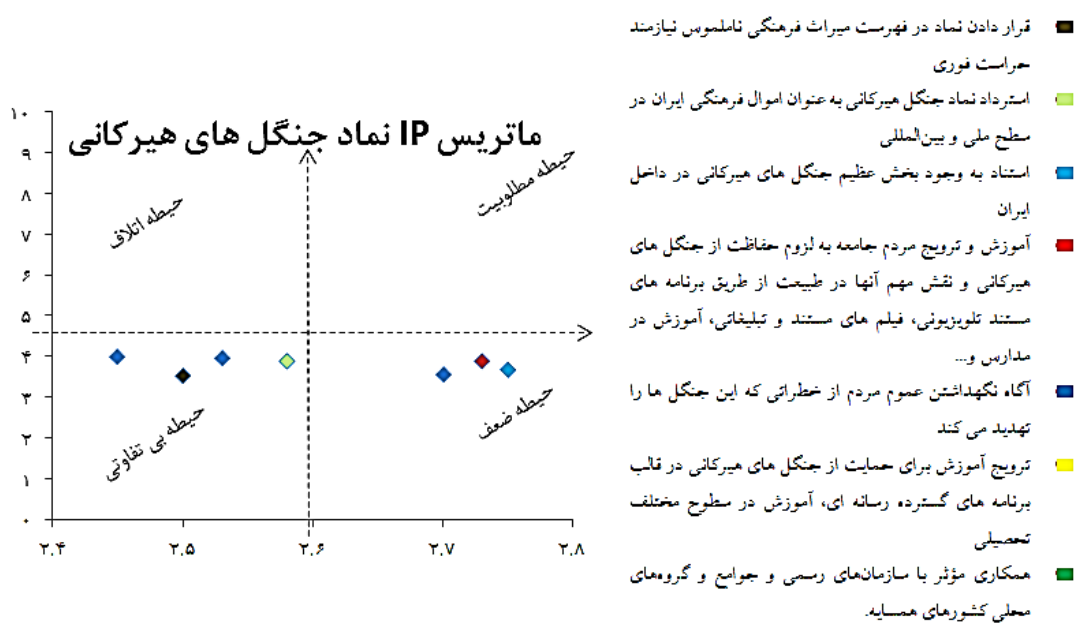
شکل (۶) ماتریس IP نماد بادگیر

همان‌گونه که در شکل (۷) ملاحظه می‌شود، اقدامات استرداد نماد یلدا به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی؛ معرفی و پاسداشت سنت‌های یلدا در کاخ موزه‌ها و مراکز فرهنگی در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد. اما سایر اقدامات در حیطه بی‌تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

همان‌گونه که در شکل (۶) ملاحظه می‌شود، توسعه و ترویج گردشگری و بازدید از بادگیرها در بندرعباس، بندر لنگه، قشم، بوشهر، کرمان، ناپین، یزد، طبس، کاشان، سمنان، اصفهان و جنوب شهر تهران؛ در حیطه بی‌تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد. اما سایر اقدامات به منظور حراست از نماد بادگیر در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد.

شکل (۷) ماتریس IP نماد یلدا

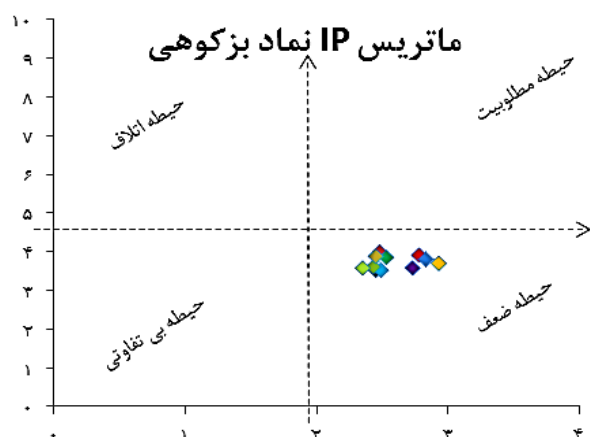
شکل (۸) ماتریس IP نماد جنگل های هیرکانی

گسترده رسانه‌ای، آموزش در سطوح مختلف تحصیلی؛ همکاری مؤثر با سازمان‌های رسمی و جوامع و گروه‌های محلی کشورهای همسایه به منظور حراست از نماد جنگل های هیرکانی در محیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاههای اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده

همان‌گونه که در شکل (۸) ملاحظه می‌شود، اقدامات آموزش و ترویج مردم جامعه به لزوم حفاظت از جنگل های هیرکانی و نقش مهم آنها در طبیعت از طریق برنامه های مستند تلویزیونی، فیلم‌های مستند و تبلیغاتی، آموزش در مدارس و...؛ ترویج آموزش برای حمایت از جنگل‌های هیرکانی در قالب برنامه های

جنگل‌های هیرکانی در داخل ایران؛ آگاه نگه‌داشتن عموم مردم از خطراتی که این جنگل‌ها را تهدید می‌کند؛ در حیطه بی تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد. همچنین اقدامات قرار دادن نماد در فهرست میراث فرهنگی نیازمند حراست فوری؛ استرداد نماد جنگل هیرکانی به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی؛ استناد به وجود بخش عظیم

- قرار دادن نماد در فهرست میراث فرهنگی ناملموس نیازمند حراست فوری
- استرداد نماد بزکوهی به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی
- انحاء قوانین سخت گیرانه تر توسط شورای عالی حفاظت محیط زیست جهت حفاظت از بزکوهی
- ساخت برنامه های آموزشی و ترویجی جهت آشنایی مردم جامعه با محیط زیست ایران و معرفی گونه های بومی و اصیل
- معرفی این گونه به عنوان نماد ملی
- حفاظت از نقاشی‌های دیواری غارها و سنگنگاره‌ها و نقش بز کوهی
- احداث باغ وحش و حفاظت گاه جهت نگهداری از گونه های اصیل و بومی بزکوهی و معرفی این گونه ها
- حفاظت و جلوگیری از شکار این گونه نادر
- کنترل فلاحه ها از نظر سلامتی و تولید مثل
- ساخت زینتگاه های مناسب بزکوهی و تکثیر و پرورش آنها
- جلوگیری از علل کاهش نسل این حیوان (از قبیل آزار و اذیت از طرف انسان، کاهش زینتگاه‌ها، نکه‌نکه شدن زینتگاه‌ها، گسترش بیابان‌ها و از بین رفتن منابع غذایی بزکوهی و مخصوصاً شکار غیرمجاز حیوانات برای سرگرمی یا نجارت)
- همکاری مؤثر با سازمان‌های رسمی و جوامع و گروه‌های محلی کشف، جابجایی، همسایه.

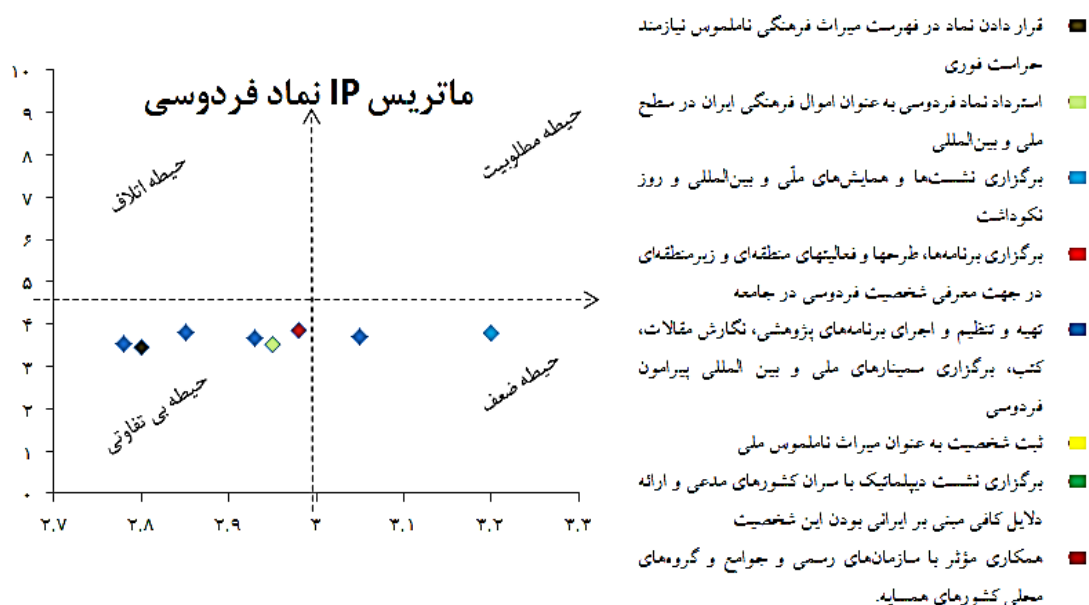
شکل ۹) ماتریس IP نماد بزکوهی

دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد. همچنین اقدامات قرار دادن نماد در فهرست میراث فرهنگی نیازمند حراست فوری؛ استرداد نماد فردوسی به عنوان اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی؛ برگزاری برنامه‌ها، طرحها و فعالیتهای منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای در جهت معرفی شخصیت فردوسی در جامعه؛ ثبت شخصیت به عنوان میراث ناملموس ملی؛ برگزاری نشست دیپلماتیک با سران کشورهای مدعی و ارائه دلایل کافی مبنی بر ایرانی بودن این شخصیت؛ همکاری مؤثر با سازمان‌های رسمی و جوامع و گروه‌های محلی کشورهای همسایه؛ در حیطه بی تفاوتی قرار گرفته است. به این معنی که

همان‌گونه که در شکل (۹) ملاحظه می‌شود، کلیه اقدامات حراست از نماد بزکوهی در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد.

همان‌گونه که در شکل (۱۰) ملاحظه می‌شود، اقدامات برگزاری نشست‌ها و همایش‌های ملی و بین‌المللی و روز نکوداشت؛ تهیه و تنظیم و اجرای برنامه‌های پژوهشی، نگارش مقالات، کتب، برگزاری سمینارهای ملی و بین‌المللی پیرامون فردوسی به منظور حراست از نماد فردوسی در حیطه ضعف قرار گرفته است. به این معنی که در این موارد عملکرد

این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

شکل ۱۰) ماتریس IP نماد فردوسی

جدول ۳ - مقایسه اهمیت و عملکرد هر یک از نمادهای مورد بررسی

نماد	اهمیت	اقدامات
چوگان	۳۰ درصد = بااهمیت ۶۰ درصد = اهمیت متوسط ۱۰ درصد = اهمیت کم	۳۰ درصد = خوب ۴۰ درصد = متوسط ۳۰ درصد = ضعیف
پوریای ولی	۶۲ درصد = بااهمیت ۳۱ درصد = اهمیت متوسط ۸ درصد = اهمیت کم	۲۳ درصد = خوب ۴۶ درصد = متوسط ۳۱ درصد = ضعیف
قهوه خانه	۶۰ درصد = بااهمیت ۲۰ درصد = اهمیت متوسط ۲۰ درصد = اهمیت کم	۴۰ درصد = خوب ۴۰ درصد = متوسط ۲۰ درصد = ضعیف
نان لواش	۶۷ درصد = بااهمیت ۱۷ درصد = اهمیت کم ۱۶ درصد = اهمیت متوسط	۶۷ درصد = خوب ۱۷ درصد = ضعیف ۱۶ درصد = متوسط
تار	۵۰ درصد = بااهمیت ۲۵ درصد = اهمیت کم ۲۵ درصد = متوسط	۴۰ درصد = خوب ۴۰ درصد = متوسط ۲۰ درصد = ضعیف
بادگیر	۶۳ درصد = بااهمیت ۲۵ درصد = اهمیت متوسط ۱۲٫۵ درصد = اهمیت کم	۵۰ درصد = خوب ۳۸ درصد = متوسط ۱۲ درصد = ضعیف

نماد	اهمیت	اقدامات
یلدا	۵۷ درصد = بااهمیت ۲۹ درصد = متوسط ۱۴ درصد = اهمیت کم	۴۳ درصد = خوب ۴۳ درصد = متوسط ۱۴ درصد = ضعیف
جنگل های هیرکانی	۵۷ درصد = بااهمیت ۲۹ درصد = اهمیت متوسط حدود ۱۴ درصد = اهمیت کم.	۵۷ درصد = متوسط ۲۸ درصد = خوب ۱۴ درصد = ضعیف
بزکوهی	۶۷ درصد = بااهمیت ۲۵ درصد = اهمیت متوسط ۸ درصد = کم اهمیت	۳۳,۳۳ درصد = عملکرد ضعیف، متوسط، و خوب
فردوسی	۶۳ درصد = بااهمیت ۲۵ درصد = اهمیت متوسط ۱۲,۵ درصد = اهمیت کم	۵۰ درصد = خوب ۳۷ درصد = متوسط ۱۲ درصد = ضعیف

با توجه به جدول فوق بیشترین میزان اهمیت مربوط به نماد بزکوهی و نان لواش؛ پس از آنها فردوسی و بادگیر و کمترین میزان اهمیت نماد مربوط به چوگان می باشد. هم‌چنین در زمینه اقدامات صورت گرفته بهترین اقدام در زمینه نماد نان لواش و سپس جنگل‌های هیرکانی و ضعیف‌ترین اقدام صورت گرفته در زمینه نماد پوریای ولی ارزیابی شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق طبق ارزیابی‌های صورت گرفته، کلیه اقدامات مقابله‌ای در زمینه حراست از نمادهای ملی با عملکرد ضعیفی همراه بوده و حتی در برخی از موارد مسئولین نسبت به حراست از نماد و یا ثبت آن در فهرست میراث فرهنگی بین‌المللی بی‌تفاوت بوده‌اند و اولویت را در نمادهای دیگری جست و جو می‌کنند. آنچه از نتایج پژوهش بر می آید نشان می‌دهد که از دیدگاه خبرگان اهمیت هر یک از نمادها زیاد بوده به طوری که (چوگان ۳۰٪؛ پوریای ولی ۶۱٪؛ قهوه‌خانه ۶۰٪؛ نان لواش ۶۶٪؛ تار ۵۰٪؛ بادگیر ۶۲٪؛ یلدا ۵۷٪؛

جنگل‌های هیرکانی ۵۷٪؛ بزکوهی ۶۷٪؛ فردوسی ۶۲,۵٪) از اهمیت را به خود اختصاص داده اند اما در مقابل عملکرد دستگاه‌های اجرایی در زمینه اقدامات مقابله‌ای جهت جلوگیری از مصادره نمادها ضعیف و به صورت (چوگان ۳۰٪؛ پوریای ولی ۳۱٪؛ قهوه‌خانه ۲۰٪؛ نان لواش ۱۷٪؛ تار ۲۰٪؛ بادگیر ۱۲٪؛ یلدا ۱۴٪؛ جنگل‌های هیرکانی ۱۴٪؛ بزکوهی ۳۴٪؛ فردوسی ۱۲٪) گزارش شده است. نتایج حاصل از ماتریس IP نیز حاکی از این است که نظرات خبرگان مبنی بر اقدامات مقابله‌ای در ربع چهارم (حیطه ضعف) به این معنی که در این مورد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، انتظارات کارشناسان را برآورده نکرده و و پایین‌تر از میانگین اهمیت / عملکرد کل قرار دارد، و برخی از اقدامات در ربع سوم (حیطه بی‌تفاوتی) قرار دارد، به این معنی که این اقدامات از نظر کارشناسان در جهت حفاظت از مصادره نماد اهمیتی ندارد.

مجموعه واکنش‌ها، تدابیر و اقدامات مراجع رسمی (دولتی) و نهادهای غیردولتی برای دفاع، حمایت و حفظ هر یک از نمادها به شرح زیر است:

چوگان	۱. فعال کردن انجمنهای دوستی ایران و کشورهای خارجی برای شناساندن منشأ ورزش چوگان به جوامع خارجی
	۲. استناد به موارد تاریخی و سابقه فرهنگی
	۳. توسعه گردشگری و شناساندن قدمت این ورزش به سایر کشورها از این طریق
پوریای ولی	۱. ساخت برنامه های تلویزیونی و فیلم و انیمیشن در مورد پوریای ولی
	۲. تقویت روحیه پهلوانی در میادین ورزشی با شناساندن شخصیت پوریای ولی
	۳. جذب توریست و مسافران علاقمند به حوزه میراث فرهنگی و اماکن تاریخی
قهوه خانه	۱. ترویج فرهنگ قهوه خانه نشینی و آیین های نقالی و شاهنامه خوانی در قهوه خانه با استفاده از برگزاری تئاتر و جشنواره ها و دوره های همایشی
	۲. احداث موزه ها با مضمون قهوه خانه در کشور
نان لواش	۱. عرضه نان لواش به عنوان یکی از خوراکی های سنتی ایران در کشورهای خارجی و گردشگران
	۲. شناخت، محترم شمردن و ارتقاء نماد نان لواش در جامعه از طریق آموزش و بیان تاریخچه پخت نان
تار	۱. پژوهش در زمینه نماد و فراهم آوردن امکانات لازم جهت حفظ، احیاء و رشد آن
	۲. احیای معنوی نماد از طریق برگزاری کنسرت های سنتی و پاسداشت موسیقی اصیل ایرانی
بادگیر	۱. وجود کهن ترین و زیباترین بادگیرهای جهان در ایران؛ استناد به متون تاریخی پیشینه ساخت بادگیر در ایران
	۲. برگزاری کنگره های تاریخ معماری و شهرسازی
یلدا	۱. همکاری مؤثر با سازمان های رسمی و جوامع و گروه های محلی کشورهای همسایه دارای فرهنگ مشترک با ایران
	۲. معرفی سنت های مرتبط با یلدا از قبیل حافظ خوانی، شاهنامه خوانی، جمع شدن خانواده دور کرسی و... در رسانه ها، مدارس، دانشگاه ها و سایر حوزه های فرهنگی
جنگل های هیرکانی	۱. ترویج آموزش برای حمایت از جنگل های هیرکانی در قالب برنامه های گسترده رسانه ای، آموزش در سطوح مختلف تحصیلی
	۲. آگاه نگهداشتن عموم مردم از خطراتی که این جنگل ها را تهدید می کند
بزکوهی	۱. ساخت برنامه های آموزشی و ترویجی جهت آشنایی مردم جامعه با محیط زیست ایران و معرفی گونه های بومی و اصیل
	۲. حفاظت از نقاشی های دیواری غارها و سنگ نگاره ها و نقش بز کوهی
فردوسی	۱. برگزاری برنامه ها، طرحها و فعالیتهای منطقه ای و زیرمنطقه ای در جهت معرفی شخصیت فردوسی در جامعه
	۲. برگزاری نشست ها و همایش های ملی و بین المللی و روز نکوداشت

آداب و رسوم و سنن شفاهی در معرض خطر و نابودی تدریجی است و عمل به این سنن کاملاً در حال منسوخ شدن است. وقتی که انسان ها و جوامع به تحسین و قدردانی از زیبایی مناظر طبیعی، حیات نباتی و حیوانی، اماکن باستانی، خانه های قدیمی، نقاشی ها و مجسمه های زیبا، موسیقی، فرهنگ و ادبیات عامه و نظایر آن پردازند، در آن صورت طرفدار سرسخت محافظت نیز خواهند شد. پیدایش این روحیه نتیجه طبیعی پیوند نزدیک بین زیبایی، فرهنگ، محیط، هنر، طبیعت و میراث به جامانده از گذشتگان است که باید

بر اساس یافته های تحقیق می توان گفت که توجه به نمادها به عنوان لایه رویین و معرف فرهنگ جامعه اهمیت فراوانی دارد؛ بنابراین اگر به همین رویه، مسئولان ما منفعلانه دست روی دست بگذارند تا هرروز بخشی از هویت ایران به کشوری دیگر تعلق بگیرد، مطمئناً جبران لطماتی که بر هویت و فرهنگ ایران وارد می آید، برای نسله ای بعد سخت و حتی امکان ناپذیر خواهد بود. دولت ها برای حفظ میراث فرهنگی و طبیعی خود باید به اقدامات لازم مبادرت ورزند، به خصوص در جاهایی که به واسطه غفلت،

اشترینان، ک (۱۳۸۱)، روش سیاست‌گذاری فرهنگی، تهران: کتاب آشنا.

اعزازی، ش (۱۳۷۹). هویت خانوادگی در برابر هویت فردی، ماهنامه زنان، شماره ۵۶.

امینی، آ و انعامی علمداری، س (۱۳۹۱). جهانی شدن فرهنگ و کارکرد دیپلماسی فرهنگی در سیاست خارجی نشریه راهبرد، زمستان، شماره ۶۵ علمی - پژوهشی، ۳۹۳ - ۴۱۴.

بصیری، س، وطن‌دوست، ر، امامی، س.م.ا. و احمدی، ح (۱۳۹۳). سیر تاریخی و اندیشه ای حفاظت میراث فرهنگی از منظر جایگاه مفهومی تمامیت (یکپارچگی)، تاریخ و فرهنگ، ۸۵-۱۰۸.

بیشمی، ب و رحیم پور، ع (۱۳۹۵). ثبت جاذبه‌های پیشنهادی واجد شرایط طبیعت ایران در فهرست آثار میراث طبیعی یونسکو، ضرورتی کاربردی، مقاله ۲۴، دوره ۱۸، (ویژه‌نامه شماره ۳ طراحی و مدیریت شهری، زمستان، ۳۷۹-۳۹۳).

پور احمد، ا و عباسی هرفته، م (۱۳۹۰). اصل حداقل مداخله، چالش پیش روی مداخلات حفاظتی در میراث فرهنگی، کشف و تبیین کاستی‌ها و نواقص اصل مذکور با رویکردی نظری به آرای موجود در این حوزه، مرمت و معماری ایران (مرمت آثار و بافت‌های تاریخی فرهنگی)، بهار و تابستان، دوره ۱، شماره ۱، ۶۹-۸۲.

جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی، (۱۳۹۵/۱۱/۲۶).

چلبی، م (۱۳۷۵)، جامعه‌شناسی نظم، تهران: نشر نی.

حسن‌خانی، م (۱۳۸۴)، مجله دانش سیاسی، دانشگاه امام صادق(ع)، شماره اول و دوم.

حسین‌لی، ر (۱۳۷۹)، مبانی و اصول سیاست فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران (مجموعه مقالات)، تهران: نشر آن.

به تقویت آن پرداخت. بنابراین مقابله با این اقدامات و از آن مهم‌تر پیشگیری از بروز آنها، باید به‌طور جدی در دستور کار مسئولان مملکت و حتی تک‌به‌تک مردمی که اصالت و هویت خود را از این مفاخر و نمادهای فرهنگی کسب می‌کنند قرار بگیرد. لذا لازم است تا در زمینه اتخاذ سیاست‌های مناسب جهت جلوگیری از مصادره نمادهای ملی اقدامات بهتری صورت گیرد.

پیشنهادها

- ثبت عناصر فرهنگی در فهرست آثار ملی و سپس ثبت در فهرست میراث جهانی

- توجه کلیه سازمان‌های ذیربط به امر پاسداشت و حراست از نمادهای ملی اعم از میراث فرهنگی، محیط زیست، مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه و...

- اتخاذ تدابیر جدی تری در زمینه مقابله با مصادره نمادهای ملی از طریق فرهنگ سازی در بین آحاد جامعه.

- توجه مسئولین و مجلس به اتخاذ قوانین و سیاست‌گذاری‌های جدی در زمینه حراست از نمادهای ملی؛ اتخاذ قوانین جدی به منظور جلوگیری از آسیب به نمادهای ملی توسط مردم.

- تشکیل کمیته‌های تخصصی مرتبط با موضوع و قدردانی از حفاظت و احیا این عناصر.

- بهره‌گیری از رسانه‌های ملی تلویزیون روزنامه رادیو.

- برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های دانشجویی و ایجاد همکاری بین سازمان‌های ذیربط

منابع

احمدی‌پور، ز و ولی قلی‌زاده، ع (۱۳۸۶)، تبیین عوامل مؤثر در مکان‌گزینی پایتخت‌ها در ایران، فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک؛ سال سوم، ش ۳، پاییز.

فدایی‌نژاد، س، و عشرتی، پ (۱۳۹۳). واکاوی مؤلفه‌های بازشناخت اصالت در حفاظت میراث فرهنگی، نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، دانشگاه تهران، مقاله ۷، دوره ۱۹، شماره ۴، زمستان: ۸۶-۷۷

کشاوریز شکری، ع، بیات، م، و بخشنده، خ (۱۳۹۲). دیپلماسی فرهنگی ایران در خاورمیانه؛ تحول ارتباطات و لزوم کاربرد ابزارهای نوین، مطالعات فرهنگ ارتباطات، مقاله ۱، دوره ۱۴، شماره ۲۳، پاییز ۱۳۹۲، ۷-۲۹.

معین، م (۱۳۵۰). فرهنگ فارسی معین، انتشارات امیرکبیر.

همایون، م. ه و جعفری هفت‌خوانی، ن (۱۳۸۷). درآمدی بر مفهوم و روش سیاست‌گذاری فرهنگی درس‌هایی برای سیاست‌گذاران، اندیشه مدیریت، سال دوم، شماره دوم، پاییز و زمستان، ۵-۳۵.

ICOMOS: The Burra Charter (The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance) (1981)

Moha, E. "cultural %20identity"&hl=bg&pg=PA23#v=onepage&q&f=false Multilingualism, Cultural Identity, and Education in Morocco, Springer Science & Business Media, 2005, pp.19-23

UNESCO. (2007) "The 2009 Unesco Framework for Cultural Statistics", UNESCO Institute for Statistics First Edition, Montreal.

Whalen, T., P.2000. (Conservation at the New Century). Newsletter 15, No 1.

رجایی، ف، (۱۳۸۲)، مشکل هویت ایرانیان امروز؛ ایفای نقش در عصر یک تمدن و چند فرهنگ، تهران: نشر نی.

رحیم‌نیا، ر، قرائتی، م، و زمانی فرد، ع (۱۳۹۴). کاربرد نظریه زمینه‌ای در پژوهش‌های مرتبط با دانش بومی حفاظت؛ رویکردی برای پاسداشت میراث فرهنگی ناملموس، دوفصلنامه دانش بومی ایران، دانشگاه علامه طباطبایی، مقاله ۱، دوره ۲، شماره ۴، زمستان، ۷۴-۴۲.

رضوانی، ع.ا (۱۳۷۹). حفاظت مشترک از میراث فرهنگی و طبیعی ضرورتی برای دستیابی به توسعه پایدار، دانشکده ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه اصفهان)، پاییز و زمستان، شماره ۲۲ و ۲۳، ۱-۱۴.

سیمبر، ر، و مقیمی، ا.ع (۱۳۹۴). منافع ملی و شاخص‌های دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی پژوهشی سیاست‌جنایی، مقاله ۱، دوره ۴، شماره ۱، بهار، ۷-۳۸.

شریفی، س.ع. و فاضلی، ع.ا (۱۳۹۱). واکاوی سیاست‌گذاری فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران (آسیب‌ها و راهبردها)، فصلنامه مجلس و راهبرد، سال نوزدهم، شماره ۶۹، بهار، ۵۵-۹۰.

صفا، ذ.ا (۱۳۴۸). میراث فرهنگی ایران، هنر و مردم، اسفند و فروردین، شماره ۷۷ و ۷۸.

¹ *Cultural symbols*

² *Frank Metro*

³ *Whalen*

⁴ *Culture*

⁵ *Cultural Heritage*

⁶ *Cultural Policy-making*

⁷ *Diplomacy*

⁸ *Cultural identity*

⁹ *Moha Ennaji*

¹⁰ *Cultural symbol*

¹¹ *Protection*

¹² *ICOMOS: The Burra Charter*

¹³ *Descriptive statistics*